

KARL HEINZ BRISCH

KARL HEINZ BRISCH

Poruchy vztahové vazby

Od teorie k terapii

Poruchy vztahové vazby

Od teorie k terapii

Vztahová vazba (attachment) je vrozený systém fungování mozku, díky němuž dítě přirozeně vyhledává blízkost, nejčastěji matky (otce nebo jiné náhradní osoby). Bezpečná vztahová vazba dítěti umožňuje s blízkými komunikovat a zvyšuje se tím jeho šance na přežití. Jestliže dítě nemá příležitost navázat vztah blízkosti, nebo je tato potřeba narušena, např. separací či patologickým chováním rodiče, může tato zkušenost vést k řadě psychologických, behaviorálních a psychosomatických problémů, které se objevují v průběhu života.

Autor nejprve podrobně osvětluje teorii vztahové vazby. V dalších kapitolách podává teoretický úvod do problematiky terapie. Stěžejní část publikace ilustruje na jednotlivých případových studiích, jak aplikovat teorii attachmentu při vyšetření a psychoterapii pacientů všech věkových kategorií.

Karl Heinz Brisch, MD, pracuje jako psychoanalytik v Psychoanalytickém institutu a současně je vedoucím oddělení dětské psychosomatické medicíny a psychoterapie v dětské nemocnici při Ludwig-Maximilianově univerzitě v Mnichově.

ISBN 978-80-7367-870-8

9 788073 678708

www.portal.cz

Brisch, Karl Heinz

Poruchy vztahové vazby : od teorie k terapii / Karl Heinz Brisch ; [z německého originálu ... přeložil Petr Patočka]. – Vyd. 1. – Praha : Portál, 2011. – 312 s.

Název originálu: Bindungsstörungen

ISBN 978-80-7367-870-8 (brož.)

159.923.2:159.942 * 616.89 * 615.851

- teorie attachmentu
- psychopatologie
- psychoterapie
- monografie

159.92 – Vývojová psychologie. Individuální psychologie [17]

Původní německé vydání

Karl Heinz Brisch, Bindungsstörungen

© 1999, 2009 Klett-Cotta – J. G. Cotta'sche

Buchhandlung Nachfolger GmbH, Stuttgart

České vydání

Translation © Petr Patočka, 2011

© Portál, s. r. o., Praha 2011

ISBN 978-80-7367-870-8

Obsah

Poděkování	11
Předmluva Lotte Köhlerové	13
Předmluva autora	18
Úvod	22

1. DÍL

Teorie vztahové vazby a její koncepty.	27
Historický přehled	27
Vývoj teorie vztahové vazby	33
<i>Základní předpoklady teorie vztahové vazby</i>	33
<i>Vztahová vazba, genetika, neurobiologie a trauma.</i>	39
<i>Koncept citlovosti.</i>	42
<i>Koncept typu dětské vztahové vazby.</i>	47
<i>Klasifikace vztahové vazby u dítěte</i>	49
<i>Koncept reprezentace vztahové vazby</i>	59
<i>Vztahová vazba mezi generacemi a v průběhu života</i>	65
<i>Význam ochranných a rizikových faktorů</i>	69
<i>Rodinu doplňující opatrování a provázení dětí</i> <i>založené na vztahové vazbě</i>	73
<i>Vztahová vazba a odloučení v jiných psychoterapeutických školách</i>	76

2. Díl

Poruchy vztahové vazby	89
Vztahová vazba a psychopatologie.	89
<i>Citová vazba a trauma</i>	91
Teorie poruch vztahové vazby	92
Klasifikace vztahové vazby a diagnostické příručky	95
Diagnostika a typologie poruch vztahové vazby	97
<i>Absence vazebného chování</i>	98
<i>Nediferencované vazebné chování</i>	99
<i>Přehnané vazebné chování</i>	100
<i>Tlumené vazebné chování</i>	101
<i>Agresivní vazebné chování</i>	102
<i>Vazebné chování s obrácením rolí</i>	103
<i>Porucha vztahové vazby se závislým chováním</i>	103
<i>Psychosomatická symptomatika</i>	104
Diagnostický postup a metody diagnostiky vztahové vazby	107
<i>Zjišťování citlivosti v interakci rodiče a dítěte</i>	107
<i>Vyhodnocení vztahové vazby u kojenců a nejmenších dětí</i>	107
<i>Diagnostika poruch vztahové vazby</i>	108
<i>Diagnostika vazebného chování v předškolním věku</i>	108
<i>Diagnostika vazebného chování u dětí ve věkovém rozmezí od začátku návštěvy mateřské školy až do konce základní školní docházky</i>	109
<i>Klasifikace vztahové vazby u vztahových osob</i>	109
<i>Dotazníkové nástroje v diagnostice vztahové vazby</i>	109

3. Díl

Psychoterapie založená na vztahové vazbě (attachment-based psychotherapy)

Definice a vymezení	111
Teorie psychoterapie založené na vztahové vazbě	112
Technika léčby	116
<i>Obecná hlediska k psychoterapii dospělých</i>	116
<i>Obecná hlediska k psychoterapii dětí a mladistvých</i>	119
<i>Speciální aspekty</i>	122

4. Díl

Příklady léčby z klinické praxe	125
Prekoncepční porucha vztahové vazby	125
<i>Nenaplněné přání otěhotnět – strach ze vztahové vazby k fantazírovanému dítěti</i>	125

Prenatální porucha vztahové vazby	133
<i>Strach těhotných žen z uvolnění vztahové vazby kvůli nadcházejícímu porodu</i>	133
<i>Komplikace v těhotenství a rizikové těhotenství</i>	140
<i>Prenatální diagnostika vývojových anomálií</i>	145
Postnatální porucha vztahové vazby	151
<i>Postpartálně depresivní matka</i>	151
<i>Postpartálně psychotická matka</i>	157
<i>Trauma předčasného porodu</i>	163
Poruchy vztahové vazby v raném dětském věku.	166
<i>Chybějící známky vazebného chování</i>	167
<i>Nediferencované vazebné chování</i>	173
<i>Sociální promiskuita</i>	173
<i>Rizikové chování a nevhodnost</i>	176
<i>Přehnané vazebné chování</i>	178
<i>Excesivní přimykání</i>	178
<i>Přehnané přizpůsobení</i>	183
<i>Agresivní symptomatika</i>	185
<i>Převrácení rolí</i>	188
<i>Psychosomatická symptomatika</i>	190
<i>Růstová retardace</i>	190
<i>Porucha příjmu potravy</i>	193
Poruchy vztahové vazby ve školním věku	198
<i>Strach ze školy</i>	198
<i>Odpírání výkonu</i>	204
<i>Agresivita</i>	207
<i>Porucha vztahové vazby v adolescenci</i>	210
<i>Symptomatika v podobě závislosti</i>	211
<i>Disocialita a delikvence</i>	216
<i>Neurodermitida</i>	222
Poruchy vztahové vazby u dospělých	230
<i>Symptomatika v podobě úzkosti, paniky a agorafobie</i>	230
<i>Depresivní symptomatika</i>	240
<i>Zapletená vazba s poruchou schopnosti separace</i>	240
<i>Narcistická symptomatika</i>	245
<i>Hraniční (borderline) symptomatika</i>	251
<i>Psychotická symptomatika</i>	257
<i>Deprese ve stáří</i>	262
Souhrnné poznámky	266

5. Díl

Výhled do dalších oblastí uplatnění teorie vztahové vazby	269
Prevence	269
Prevenční program „SAFE® – Bezpečný výcvik pro rodiče (Sichere Ausbildung für Eltern)“	274
<i>Obsah programu SAFE®</i>	275
<i>Modul I: Prenatální rodičovské skupiny</i>	276
<i>Modul II: Trénink citlivosti a zpětná vazba z videozáznamu</i>	277
<i>Modul III: Horká linka</i>	278
<i>Modul IV: Individuální psychoterapie traumatu</i>	279
SAFE® – výcvik mentorů	281
<i>Evaluace a výzkum k programu SAFE®</i>	281
<i>Speciální programy SAFE®</i>	282
<i>Shrnutí</i>	282
Prevence pomocí B.A.S.E.® – babywatching	284
<i>Obsah programu B.A.S.E.®</i>	284
<i>Výsledky jednoho pilotního výzkumu.</i>	285
Rodinná terapie	286
Vazba a skupiny	287
<i>Patologie vztahové vazby ke skupině</i>	288
Skupinová psychoterapie	288
Pedagogika	289
Kritický výhled	291
Dodatek	293
Literatura	298

Poděkování

Tuto knihu věnuji
svým dětem Vereně, Nicole a Jonathanovi a své ženě Lizzy.
O vztahové vazbě jsem se toho hodně naučil díky nim.